ורבא דמצלי אצלויי: ביו"מ חמשה ביוה"כ

ששה כו': מתני' מני לא ר' ישמעאל ולא

רבי עקיבא דתניא יביו"ם חמשה וביוה"כ

ששה ובשבת שבעה אין פוחתין מהן ואין

מוסיפין עליהן דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר

ביו"ם חמשה וביום הכפורים שבעה ובשבת

ששה אין פוחתין מהן אבל מוסיפין עליהן

מני אי ר' ישמעאל קשיא תוספת אי ר"ע

קשיא ששה ושבעה אמר רבא תנא דבי רבי

ישמעאל היא דתנא דבי ר' ישמעאל ביום

מוב חמשה ביוה"כ ששה בשבת שבעה

אין פוחתין מהן אבל מוסיפין עליהן דברי ר' ישמעאל קשיא דר' ישמעאל אדר' ישמעאל

תרי תנאי אליבא דרבי ישמעאל מאן תנא

להא דתניא מאביו"ם מאחרין לבוא וממהרין לצאת ביום הכפורים ממהרין לבוא ומאחרין

לו א טוש"ע א"ח סי לו ב טוש"ע א"ח סי׳ רסו סעיף כ: ל⊓ ג טוש״ע א״ח סי׳ רפת בהג"ה: למ ד מיי פייצ מהלי תפלה הלכה יו סמג עשיו יט טוש"ע א"ח סי

ןיגן טוש"ע שם סעיף ד בהג"ה: מא ז מיני שת הלרה יו ז מייי שם הככה יג טוש"ע א"ח סי' רפד סעיף א:

רבינו חננאל ורבא כי נפלו על אפייהו רמצלי אצלויי], פיר׳ מטין לצדידן. **ירושלמי** דמצלי (בסנהדרין) [בעבודה זרה] בתחלת פרק ר' ישמעאל ר' אמי [בבלייא] בשם רבנן דתמן לא התירו השתחויה אלא לתענית ר' ינאי זעירא בשם אבהתיה כל מי שאינו משר כיהושע שאם יפול ב. פביו יאטר לו מן השמים קום לך אל יפול ובלבד יחיד על הצבור. רב מפקיד בבי רב אחא ורב אמי מפקד לאינשי ביתיה כד תהוון נפקין לתעניתא לא תהוון רבעין כאורחיכוז. ר' יונה ור אחא רבעין על סטריהון. אמר ר' שמואל חמית ר' אבהו רביע כי אורחיה. ביום טוב חמשה וביום הכפורים ששה כולי. ואוקימנא לתנא דבי רי ישמעאל, דתני ביום טוב חמשה וביום הכפורים ששה וכשכת שבעה אין פוחתין מהן אבל מוסיפין עליהן. וכשמוסיפיז ב׳ קורין בספר תורה מאחרין וכשפוחתין לצאת, לצאת, וכשפוחתין ממהרין לצאת. **הני ג'** שקורין בשני ובחמישי ובשבת במנחה ובתעניות ובט׳ באב וכיוצא בהן, וה׳ שקורין ביום טוב, וז׳ שקורין ביום טוב, וז׳ שקורין בשבת, כנגד ברכות כהנים. הפסוק הראשון שלש תיבות, והשני חמשה, והשלישי שבעה. תני רב יוסף שלשה כנגד שומרי הסף, שנ׳ ואת שלשת שמ שנ' וחמשה אנשים מראי פני המלד. שבעה מרואי פני המלך, דכתיב ושבעה פני המלך, דכתיב ושבעה אנשים מרואי פני המלך. ששה דיום הכפורים כנגד ששה שעמדו מימינו של עזרא ומשמאלו, שנ' ויעמד אצלו מתתיה ושמע ועניה ואוריה וחלקיה ומעשיה על ימינו ומשמאלו פדיה וגר׳. ירושלמי משה התקין לישראל שיהיו קורין בתורה בשבתות ובימים טובים ובראשי חדשים ובחולו של מועד, שנא׳ וידבר משה את מועדי ה׳ .. שיהו קורין שלשה בתורה בשני ובחמישי ובשבת במנחה. אבל הקריאה . בתורה מימות משה רבינו

עד לקמן קשיא אמאי לא בעי מד' של ראש חדש כנגד מי וכן של חולו של מועד וי"ל דקים ליה דטעמא דמוסף חשיב לטפויי מפורש במסכת סופרים": וממהרין ללחת. משום שמחת יום טוב: חד גברא אבל לטפויי כל כך (א) ביו"ט וביוה"כ ובשבת לא ס"ל משום ס כרת וסקילה אי לא משכחינן כנגד

מי: שבעה רואי פני המדך. פירש הקונערס דאחשורוש וקשיא לומר שתקנו חכמים כנגד ענינו של אותו רשע לכך פירש ר״ת אותן הכתובים בספר ירמיה (נב) ובמלכים (ב כה) כתיב ה' ובירושלמי מפרש שהשנים שלא החכרו במלכים הם סופרי הדיינין: אבור יעקב. מצעה גרסינן שאם הוה מין 6 לא היה מזכירו יעקב דהא כתיב שם רשעים ירקב (משלי י): חד אמר עולה וחד אמר אין עולה. פסק ד"ת דקיימא לן ^{מ)} כמ"ד עולה ולכך אנו נוהגין בתעניות במנחה ובט"ב שהשלישי מפטיר וכן ביום הכפורים במנחה אבל בשבתות ובימים טובים וביוה"ל שחרית המפטיר לא הוי מן המנין דכיון שמותר להוסיף עליהם יכולין אנו לעשות מנהגינו אליבא דכולי עלמא דאי הוי הלכה כמ"ד אין . עולה עבדינן שפיר ואפילו הוי נמי הלכה כמאן דאמר עולה מ"מ אין לחוש שהרי מותר להוסיף ואע"ג דאמרינן לקמן (דף כט:) חל להיות בואתה תלוה קורין שיתא בואתה תלוה וחד בכי תשא מכל מקום נהגו עכשיו לקרות המפטיר שהוא שמיני כל זה כדי לנהוג מנהגינו וחזן שטעה וגמר כל הסדר של שבת יחזור ויקרא (ב) השביעי וכן אם הוא יו״ט וקרא כל המנין שהוא לריך ושכח לקרות בחובת היום יחזור ספר תורה ויקרא אחר בחובת היום ואחרון שקרא קודם הוי כמאן דליתיה אבל בשבת של חנוכה או בר"ח של חנוכה (ג) אין לריך כדאיתא בילמדנו דחנוכה ני דהלכתא אין משגיחין בחנוכה כל עיקר וימים שיש בהן קרבן מוסף גומר קדים קודם שיוליא ספר תורה ובימים שאין בהן קרבן מוסף אין גומר קדיש קודם ובשבת לא יקרא פחות מאחד ועשרים פסוקים לשבעה בני אדם כל חד וחד שלשה פסוחים ובמנחה ובשני ובחמישי עשרה פסוקים ואם שכח ולא קרא כל כך יחזור ויקרא: בידן דמשום כבוד תורה הוא בנגרו גמי לא בעי. וקשיאלפי הוא בנגרו גמי לא בעי.

דמצני אצנויי. על נידיהן ולא נופלין על פניהן ממש לפי שאין אדם הגד שלשה וחמשה בגגד מי. אבל מששה של יום הכפורים לא בעי השוב רשאי ליפול על פניו: הכי גרסינן הנה דבי ר' ישמעאל היה: ביו"ט מחחרין לבח. לבית הכנסת שלריך לטרוח בסעודת יו"ט כך

> ובשבת ממהרין לבח. שכבר תיקנו הכל מערב שבת ויפה למהר ביחתן לקרות שמע כוותיקין: וממהרין משום עונג שבת: ברכת ंटेलेव. כהנים. שלשה תיבות בפסוק ראשון וחמשה בפסוק שני ושבעה בפסוק שלישי: חמשה מרוחי פני המלך ושבעה רוחי פני המלך. שבעה הם כדכתיב שבעת שרי פרס ומדיק) ומהם יש חמשה חשובים כדכתיב בסוף מלכיסש). שלשה שומרי הסף בסוף ספר מלכים". וכנגדן תיקנו אלו מעין דבר מלכות: דמישלם בעובדיה. תמים במעשיו: מפני כבוד חורה. שלא יהא כבוד תורה וכבוד נביא שוה וכיון דמשום כבוד תורה הוא ולא משום חובה לאו ממנינא הוא: כנגד ו' שקראו בתורה. לא פיחת כל אחד מג' פסוקים: ואם איתא. דאינו עולה מן המנין הוו להו שמונה שקראו בתורה וכ"ד בעינן בנביא:

לצאת יובשבת ממהרין לבוא יוממהרין לצאת לימא ר"ע דאית ליה גברא יתירא אפילו תימא רבי ישמעאל דנפיש סידורא דיומא הני שלשה ∘חמשה וא ושבעה כנגד מי פליגי בה רבי יצחק בר נחמני וחד דעמיה ומנו רבי שמעון בן פזי ואמרי לה ר' שמעון בן פזי וחד דעמיה ומנו רבי יצחק בר נחמני ואמרי לה ר' שמואל בר נחמני חד אמר כנגד ברכת כהנים וחד אמר כנגד שלשה שומרי הסף חמשה מרואי פני המלך שבעה רואי פני המלך תני רב יוסף ג' חמשה ושבעה שלשה שומרי הסף חמשה מרואי פני המלך שבעה רואי פני המלך אמר ליה אביי עד האידנא מאי מעמא לא פריש לן מר אמר ליה לא הוה ידענא דצריכתו ליה יומי בעיתו מינאי מילתא ולא אמרי לכו אמר ליה יעקב מינאה לרב יהודה הני ששה דיוה"כ כנגד מי אמר ליה כנגד ששה שעמדו מימינו של עזרא וששה משמאלו שנאמר יויעמוד עזרא הסופר על מגדל עץ אשר עשו לדבר ויעמוד אצלו מתתיה ושמע ועניה ואוריה וחלקיה ומעשיה על ימינו ומשמאלו פדיה ומישאל ומלכיה וחשום וחשבדנה זכריה משלם הני שבעה הוו היינו זכריה היינו משלם ואמאי קראו משלם ∘דמישלם בעובדיה ת"ר יהכל עולין למנין שבעה ואפילו קטן יואפילו אשה אבל אמרו חכמים אשה לא תקרא בתורה ימפני כבוד צבור איבעיא להו ימפטיר מהו שיעלה למנין שבעה רב הונא ור' ירמיה בר אבא חד אמר "עולה וחד, אמר אינו עולה מ"ד עולה דהא קרי ומ"ד אינו עולה כדעולא דאמר עולא מפני מה יהמפטיר בנביא צריך שיקרא בתורה תחלה מפני כבוד תורה וכיון דמשום כבוד תורה הוא למנינא לא סליק מיתיבי יהמפטיר בנביא לא יפחות מעשרים ואחד פסוקין כנגד שבעה שקראו בתורה ואם איתא עשרים וארבעה הויין כיון דמשום כבוד תורה הוא

מנהגינו שאנו נוהגין בכל שבתות השנה שהמפטיר חוזר וקורא מה שקראו הראשונים ואין קורא כלל אחר כך אם כן מאי קא משני כיון דמשום כבוד החורה הוא כנגדו נמי לא בעינן אדרבה היה לו לומר כיון דאין קורא אלא מה שקראו הראשונים כנגדו לא בעינן אלא שמע מינה דבימי התנאים היה המפטיר קורא מה שלא קראו הראשונים והרי למי משמע מדתקינו ג' פסוקים כנגדו למפטיר בנביא כנגד מה שקרא בתורה למאן דאמר עולה כדאמרינן בסמוך א"כ שמע מינה שהוא קורא מה שלא קראו הראשונים וא"כ קשה למה אין אנו נוהגין לעשות כן ונראה לפי שבימי החכמים לא היו אומרים קדיש בין אותן שקראו קודם המפטיר והמפטיר ולכך היה המפטיר מסיים אבל אחר שנסדר הש"ס ותקנו לומר קדיש בין אותם שקראו ראשונה והמפטיר כמו שתקנו לומר ברוך ה' לעולם אמן ואמן ויראו עינינו אחר השכיבנו שלא היו אומרים בימי התנאים ° והם תקנוהו להודיע שתפלת ערבית רשות והכי נמי תקנו לומר קדיש בין השבעה למפטיר להודיע שאינו ממנין השבעה והר״ר אליהו הנהיג את בני עירו שאפילו כשמוליאין שני ספרי חורות או שלשה נוהג מנהג זה שיקראו הראשונים הכל והמפטיר חוזר וקורא ממה שקראו הראשונים וכן הנהיג רצינו משלם וכן נוהגין עכשיו בכל לרפת ושינו את מנהג רש"י ורבותיו ור"ת והא שאין מוציאין ב' ספרי תורות בכל השבתות לקרוא בשניה וביום השבת כמו שעושין ביו"ט נראה לפי שאין בפרשה אלא שני פסוקים ואין קורין בתורה פחות מג' פסוקים ואין להתחיל בפרשה שלמעלה או לסיים בפרשה שלמטה משום דלא הוי מענינו של יום ועוד י"ל לפי שלריך להפטיר בכל שבת מענינו של יום ואי קרינן בשל שבת א"כ יהא לריך להפטיר בדסליק מיניה והיינו בשבת וא"כ יהו כל ההפטרות מענין אחד ועוד י"ל לפי שלעולם אין קורין בספר תורה שני בקרבנות אלא באותן שבאין לכפרה כדפירש לקמן פרק בני העיר (דף לא.) שקורין בהן ביו"ט ומהני לישראל כאילו הקריבום אבל קרבנות שבת אינן באין לכפרה ומש"ה אין קורין בהן:

ימים בעד קורא אות היין ושיהו בתי דינין יושבין בעיירות בשני ובחמישי, ושיהו רוכלין וכו׳. הלעווות לא נהגו להיות קורין גהו״ז, אלא אחד קורא כל הפרשה. היה אחד יודע כל הפרשה, קורא אותה כולה. שבעה יודעין שלשה פסוקין, כולן קורין אותן. אחד יודע שלשה פסוקין, קורא חותו וקורא. ר׳ זעירא בשם ר׳ יומיה העבד עולה ממנין שבעה אפילו אדם ללמד עבדו תורה, תיפתר בשלמד מעצמו או בשלמדו רבו כטבי. וידבר עולה מג׳ פסוקין. אמרו משמיה דרב שבעה חוץ מן המפטיר. התיב ר׳ הניה כול׳. תנו רבנן הכל עולין למניין שבעה אפילו אשה אפילו קטן, אבל אמרו חכמים אשה לא תיקרא בתורה מפני שבעה שקורא בתורה, חד אמר עולה למניין שבעה וחד אמר אינו עולה. ואותבינן על מאן דאמר אינו עולה למניין ז׳ אלא צריך ז׳ והוא, מיהא דתניא המפטיר בנביא לא יפחות מכיע בסוקין, ג׳ פסוקין לכל אחד, כנגד שבעה שקראו בתורה. ואם איתא דתמני בענן בהדי המפטיר, כ״ד פסוקי בענן. ופרקינן המפטיר כיון דמשום כבוד תורה קרי, פיר׳ שלא יקרא בנביאים עד שיקרא בתורה,

ל) ומוספתה פ"נו. ב) ומס' ול"ע], ג) סנהדרין י: [עי' תוספות לעיל כא: ד"ה נסוכהיד: מיריט. קנהדריןי:], ס) [הוריות יא: זרימות ה:], וו [פי"ח ה"ד], ה) ואסתראו, ע) ומ״בכהו, י) ושמו כ) ל"למלחכת כרת ״א, ל) [ועי׳ תוספוי מהרש״א, ל) [ועי׳ מוספות ע״ז ח. ד״ה ויעקב כו׳ אבל יעקב מינאה דר׳ אבהו וכו׳ ומצוה ליישב], מ) [עי' תוספות תענית כט: ד"ה בשני], נ) [וכן לקמן בסוגין

תורה אור השלם 1. וַיַּעַמֹּד עַזְרָא הַסּפָר עַל מִגְדַּל עֵץ אֲשֶׁר עְשׁוּ לָדָּבָר וַיַּעֲמֹד אָצְלוֹ מַתִּתְיָה וְשָׁמַע וַעֲנָיָה ואוריה וחלקיה ומעשיה ומשמאלו יכוינו בָּל ְבָּיִבּ וּבִּשְּׁבֵּוּתְּלּ פְּדְיָה וּמִישְׁאֵל וּמַלְבִּיָּה וְחָשָׁם וְחַשְׁבַּדְנָה זְכַרְיָה מְשֻׁלָם: נחמיה ח ד

גליון הש"ם גמ' ואפי' אשה. עי' ר״ה דף לג ע״ל תוס' ד״ה הל . ר' יהודה: שם מפני כבוד צבור. לקמן דף כד ע"ב וט"נ: שם מפטיר מהו שיעלה. עי' תענית ד' כט ע"ב תד"ה בשני ובחמישי: תום' ד"ה כיון וכו' והם ע"ל תד"ה מברך ודף ד ע"ב מד"ה אמר ר' יוחגן ודף כו ע"ב מוס' ד"ה

(A) תום' ד"ה הני וכו' אבל לטפויי כל כך בשבת וביום טוב משום מלאכה וכרת וסקילה לא ס"ל אי לא אשכחינן: חזור ויקרא מה שקרא השביעי וכן: (ג) בא"ד או בר"ח של חנוכה ושבת אין ל חנוכה ושבת אין לקרות דחגוכה לקמן דף כט ומיכות בילמדנו דחנוכה נמחה:

הגהות הגר"א [א] נמרא הני שלשה

מוסף רש"י י רמצלי אצלויי. כשנופלין על פניהם אין פושטין ידיהם ורגליהם אלא מטין על לדיהן (ברכות לד:). כנגד ברכת כהנים. נפסוק ראשון ג' תיכות והשני ה׳ ושלישי ז׳ תיבות שרשה שומרי הסף כו'. כלומר אשכחנא דמלכומא דארעא שלשה ממונין ושבעה ממונין, ג' כנגד שומרי הסף בלדקיהו (מ"ב כה) גבי גלות נבחראדן, והמם נמי משכחת חמשה מרוחי פני המלך, ובאחשורוש (אסתר א) אשכחן שבעה שרי פרס